

PÄIHTEET & ETÄTYÖ

JYRKI LAUSVAARA

PÄIHDESOSIAALITYÖNTEKIJÄ, KOULUTTAJA

- Työterveyshuollon pätevyys
- Laillistettu sosiaalityöntekijä

jyrki@lausvaara.fi

CV

- Pitkä kokemus päihdekuntoutuksesta, asiakas- ja verkostotyöstä
- Yli 10 vuotta Kalliolan kuntoutusklinikan johtajana
- Konsulttina ja kouluttajana lukuisissa yrityksissä
- Tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa
- 2016 YT.n myötä potkut...

Ammatinharjoittajana työterveyshuollossa

- **ASIAKASVASTAANOTTO:** päihdeasiakkaat sekä heidän läheiset
 - **TYÖPAIKKAYHTEISTYÖ:** päihdekoulutuksia, päihdeohjelmien päivitystä
- Talentian oma ura –palkinto 2019 ”uraa uurtavasta sosiaalityöstä työterveyshuollossa”

Varhainen välittäminen

**”Kymmenen vuoden rankan dokaamisen jälkeen
asia otetaan varovasti esille”**

Jyrki Lausvaara

Alkoholin aiheuttamia haittoja työpaikalla

- Vanhoja ja tunnettuja

- Päähtyneenä työssä
- Krapulassa työssä
- Rokulipäivät
- Tapaturmat
- Sairauslomat
- Eläkkeet
- Kuolleisuus

”Alkoholinkäyttö työpaikan tilaisuuksissa vähentynyt merkittävästi”

- Uusia ja tiedostettuja

- Vaikutus unen laatuun
- Vaikutus palautumiseen
- Työn tuloksellisuus ja laatu
- Yrityksen imago
- Läheltä piti –tilanteet
- Etätyön yleistyminen

”Naisvaltaisena alana meillä näkyy alkoholin perheelle aiheuttamat haitat, huoli ryyppäävästä puolisoista, lapsista perheväkivallasta...”

”Mitä kauheeta on pitänyt tapahtua?”

- Brysselin matkalla ”tohtori” haukkui humalassa esimiehen ja oli aamun tärkeässä kokouksessa edelleen humalassa.
- Bussikuski puhalsi 0.8 promillea, kun korjaamaan tullut huoltomies puhallutti hänet.
- Lentoemäntä Meksikossa. Sammui lay overin aikana kesken ystävän syntymäpäiväjuhlien.
- Jalkapallon MM 2018. Urheilutoimittaja myöhästyi kahdesti töistä samalla viikolla.
- Merimies sai deliriumin kesken työvuoron. Myöhemmin todettiin pikkuaivovaurio.
- Turvallisuusasiantuntija toistuvasti humalassa töissä. Esimies totesi: ”kuin -80 luvulla”.
- Lentomekaanikko humalassa -lopputili, mikäli olisi ehtinyt omalle työpisteelle.
- Pääluottamusmies puhaltaa 0.57 promillea –nyt entinen luottamusmies.
- Juopunut tarjoilija kähmii asiakasta muistotilaisuudessa ja kysyy ”onks ollut hauskat bileet?”

”Mitä kauheeta on pitänyt tapahtua etätyössä?”

- Etäkokouksen osallistujat olivat kummeksuneet, kun henkilö oli hihitellyt itsekseen.
- Asiakaspalaute: ”etätuki oli humalassa”. Ensin työntekijä kiisti, mutta tallenteen kuultuaan myönsi.
- Eräs asiantuntija oli ”avautunut” esihenkilölle yrityskauppojen jälkihoidosta.
- Henkilö oli laittanut sekavan, itsemurhaa vihjaavan viestin henkilöstölle sekä yhteisytökumppanien edustajille.
- Henkilö oli liittynyt etäkokoukseen myöhässä eikä ollut vastannut kysymyksiin. Pomo oli soittanut useasti hänen kännykkäänsä, viimein ravintolan tarjoilija oli vastannut ja kertonut asiakkaan nukahtaneen ravintolan terassille.
- Etätyön konkari hoitoneuvottelussa: ”kyllähän rutiinihommat voi tehdä pikkuhumalassa, kuten laskujen hyväksymiset ja palkat”

Päihderiippuvuus

1. Väliintulo päihdeongelmiin tapahtuu varsin myöhään.
2. Ongelmat ilmenevät ensin perheessä, vasta sitten työpaikalla
3. Työpaikalla ensimmäisenä ongelman tunnistavat lähimmät työkaverit, vasta paljon myöhemmin esihenkilö ja työterveys.

ALKOHOLIN RISKIKÄYTÖN SEURAUKSET TYÖELÄMÄSSÄ

**Työnjohdon
energian
haaskaus**

Virheet
Valitukset
Tietoturva
Sijaisuudet
Työmoraali
Ihmissuhteet

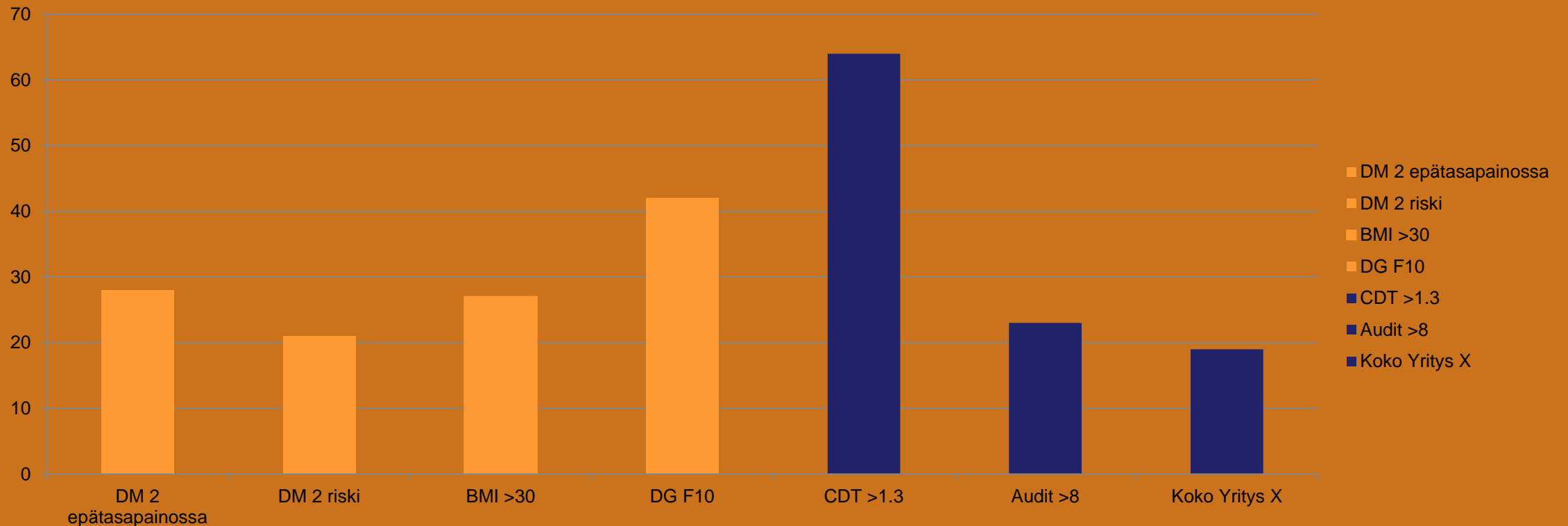
**Tapaturma- ja
sairauskulut**

Sairauspäivät
Onnettomuudet
Varhaiseläke
Työkyvyttömyys

**Poissaolot ja
työvoiman
menetys**

Humala
Krapula
Rokulipäivät
Myöhästymiset
Ajatukset päihteissä
Välinpitämättömyys
Alakulo

Sairauspoissaolopäivien keskiarvot elämäntapariskiprofiilin mukaan

Alkoholi & etätyö

- Etätyötä tehdään usein vapaa-aikaan liittyvissä tiloissa, jolloin työn ja vapaa-ajan erottaminen vaikeutuu.
- Sosiaalinen kontrolli vähenee – kukaan ei huomaa, vaikka on on päihtynyt tai krapulassa.
- Työmatkat puuttuvat, joten illalla voi ottaa vielä pari paukkua, kun ei ole pelkoa rattijuopumuksesta.
- Etötyö on voinut tuoda uusia huolia ja uudenlaisia kuormittumisen lähteitä, yksinäisyys, pelot, aloitekyvyttömyys, korona, Ukraina...
- Lisääntynyt vapaa-aika sekä kontaktien vähyys ovat voineet lisätä tylsistymisentunnetta. Erityisesti yksin asuvat kokevat helposti, että ”arki on yhtä ja samaa harmaata”

PÄIHDERIIPPUUUS

jyrki@lausvaara.fi

RIIPPUVUUS / ADDIKTIO

Tunteet

”Hyvä olo”: ilo, onnellisuus, yhteenkuuluvuus, kiitollisuus...

”Vitutus”; ahdistus, jännitys, suru, yksinäisyys, masennus...

1. Tavoitteena mielialan muutos
2. Nopea vaikutus
3. Toimii !
4. Tottumus
5. Tunteiden käsittely kapeutuu
6. Pakonomaisuus

PÄIHTEET PUHEEKSI

jyrki@lausvaara.fi

Puheeksioton pohdintaa

- Sumea logiikka:
Paljon pieniä / irrallisia merkkejä päihteisiin liittyen, mutta ei mitään vahvaa näyttöä. Koska havainnot ovat faktoja, isokuva vahvistaa, että hänellä on päihdeongelma.
- Onko minulla oikeus puuttua hänen yksityiselämäänsä? / Esihenkilönä minulla on velvollisuus puuttua asiaan!
- Puheeksiottaminen on ojennus –käden ojennus!

Puheeksiotto työpaikalla on esihenkilön tehtävä

Havahtuminen

Kirjaa faktat näkemästäsi muutoksesta

Varaa rauhallinen aika ja paikka

Keskity työkäyttämiseen tapahtuneisiin muutoksiin

Vältä diagnosointia, se on ammattilaisen tehtävä

Päihdeohjelma

1. Kirjattu ohjeistus käyttäytymisestä ja toimintatavoista
2. Puheeksiotto. Viesti ongelman havaitsemisesta
3. Ohjaus työterveyshuoltoon
4. Työsuhdeasiat, sanktiot

TÄRKEÄT TUNTEET -HALT

HUNGRY -nälkä

ANGRY -viha

LONELY -yksinäisyys

TIRED -väsymys

HALT -pysähdy!

Lääkkeiden väärinkäyttö

- Lääkkeitä toistuvasti väärinkäyttäviä 7% työikäisistä
- Päihteenä käytettävistä lääkkeistä yleisimpiä bentsodiatsepiinit, esim. Diapam
- - 15% työelämässä olevista käyttänyt reseptilääkkeitä työssä jaksamiseksi

EHYT/Hytti 2017

”Nuorten asenne huumeisiin lievenee” HS 31.1.2018

Tämän vahvistaa myös kaupungeissa tehdyt jätevesitutkimukset. Muun muassa metamfetamiinin käyttö on kasvanut räjähdysmäisesti suuremmissa kaupungeissa. THL 2021

Nuorista aikuisista puolet on kokeillut kannabista. THL 25.2.2019

Asenteiden lieventyminen yhdistettynä huumeiden hankkimisen helpottumiseen saattavat poliisin mukaan lisätä vakavia päihdeongelmia ja oheisrikollisuutta.

Poliisin kirjaamien huumausainerikostenmäärä vuonna 2016 kasvoi yli kahdeksan prosenttia. Rikostilastot 2017